

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KR-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Aprilis 9-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Az Ellenkező rész' győzedelme, melyet Mártz. 18-dikán a' Ministerek ellen a' jövedelemtől való taksára nézve nyert, az-ólta, valamint a' Parlamentom' tagjai kö-zött úgy a' Londonban kijövő Ministerialis és Anti-Ministeriális irók között is, sokféle villongásokra adott alkalmatosságot.

A' Ministerek nagyon megsálatattak, így szoll egy Londoni tudósító, ezen dologra nézve a' magok reménségeiben. Még az utolsó ülésben is az a' reménség táplálta őket, hogy legalább 31 vagy 32 voksokkal felyül haladhatják az ellenkező részt, 's fenn tarthatják ezt az igen jövedel-mes adófizetést, mely már sok esztendők-től fogva jó segítségül szolgált a' Ministe-riumnak arra, hogy a' Státus adosságát ne nevelje, 's a' mellett a' hadakozást is foly-tathassa. A' kintstár' Cancelláriusa és Lord Castlereagh mind végig iparkodtak meggyő-zni a' Parlamentum' alsó házát a' felől, hogy nintsen ezen taksafizetésnél egy alkalmato-sabb eszköz is arra, hogy a' Státus' hitelét fenntartani 's a' nemzetnek időt szerezni lehessen a' nagy terhek alól való kipihe-lésre. Ezen taksá nélkül vagy ismét új adosságoknak tsinálásához kell folyamodni, vagy azt a' fundust kell megfélegesíteni, mely a' régi adosságok' lassanlassan lejen-dő kevesítésére van határozatva. —

Smith erre ekképpen felelt: — „Akár melly terhes legyen a' költsönözés a' Stá-tusnak: de még is terhesebb annak ez a' jövedelemtől való taksafizetés; mert a' köl-tsönt csak a' nagy tőkepenzes emberektől kapja a' kintstár, a' kik ellehetnek a' ma-gok tőkepenzeknek ezen része nélkül: a' taksá ellenben olyan summákat veszen-el az adófizetés alá szorittatva lévő lakosoktól, mellyek nélkül ezek igen bajosan lehetnek-el. A' Pitt' méltóságára nem ügyelhetünk a' finántziai dolgokban oly nagyon, mint azt némelyek ezen taksára nézve követésre való példaképpen emlegetik. Pitt [ezek a' Sh'mit' szavai] éppen úgy nem gon-dolt, csak célját elérhesse, az eszközök-nek kiválasztásával: mint a' Revoluzió ide-jében némely Generálisok. De az ám a' valóságos nagy ember, a' ki tsekély esz-közök által nagy dolgokat tud véghez vin-ni (*).

(* Az *Ellenkező-résznek* ezen és több ilyen sértegető megjegyzéseire, ilyen tsu-folódó hirdetést adott ki a' Kurir nevű Londoni Udvari Ujság: —

„Minister kerestetik!

„Haladék nélkül egy olyan Ministerre volna szükség, a' ki minden részeknek ked-veket tudná találni, a' ki minden fennál-ló taksafizetéseket eltörlene, 's a' nemzeti adosságot pénz nélkül le tudná fizetni. Új taksát telyességgel nem projektálhat. Min-

deneknek a' kik kívánnyák, még pedig azonnal az első kérésekre, penziót és hivatalokat adjon. A' Parlamentumnak semmi új törvényeket ne javasoljon, vagy ne projektáljon: ha pedig mások projektálnak, azoknak ellent ne mondjon. Ennekfelette az országot gazdaggá, virágzóvá, a' maga külső ellenségei előtt rettenetessé tenni, a' belső népet tsendességben tartani, 's plántatartományainkat katonaság nélkül megoltalmazni, tartozik. —

„Utól Irás. — Ha egy krajtzárt és egy katona nélkül hadat folytathat, ennyivel kedvesebb fog lenni.“

Ugyan ez a' Miüsteriális újság ilyen jegyzéseket adott-ki ezen taksáról, minekutánna azt a' Parlamentum eltörölte volna: — „Én, így szoll az író, az alsó ház eránt való egész tiszteletem mellett is úgy itélek, hogy ezen házat és a' nemzetnek nagyobb részét tsak valamelly megtsalattatás vakította-meg, a' melly nem soká el fog enyészni. Nem soká eszünkbe fogjuk venni, hogy ezen taksának visszavetetését tsak némely nagy tőkepénzes embereknek [a' kik tőkepenzeiket költsön adni szeretnek), és némely idegen országokon tartózkodó hazánfiainak, kiket ez a' taksafizetés legerősebben érdeklött, befolyása okozta legyen. Ez a' történet tsak a' fukarságnak és egoistáságnak a' szorgalmatoskodáson és szegénységen való győzedelmeskedése. Már most nintsen egyéb hátra, hanem, hogy a' lyukat, mellyet Státusunk' jövedelmén ezen taksának eltörölődése okozott, úgy dugjuk-be, hogy vagy — *először*, mint hadi időken szokás, adósságot tsinaljunk adósságra — vagy *másodszor*, hogy régi adósságaink-nak kevesítettésére rendeltetett fundusunk-ra tegyük kezünket, 's ekképpen 800 millió font Sterling (valami 8,800 millió forint) adósságot, mellyért esztendőnként 45 millió font Sterling interest kell fizetnünk, vessünk a' nép' nyakába — vagy pedig *harmadszor*, hogy minden féle vala-

mint gazdag úgy szegény lakosainkat, minden különbség nélkül, az ajtóktól, ablakoktól, sertől, bortól, gyergyától, szappantól, sótól, 's minden egyéb efféléktől való adófizetésnek felelmelese által, terbeljük-meg. Ezen dolgoknak ily módon lejendő megdrágítása által, a' gazdag familiákat, kiket ekképpen kevesebbé fog érdekelni az adófizetés, még jobban fel fogjuk indítani arra, hogy idegen országokra menvén, vagyonaikat ott költsék-el.

Az *Ellenkező-rész*' írói külömbkülömb sértegetésekkel kezdtek is érdekelni a' Ministeri részt azolta, hogy ezt a' taksát vissza vetette az alsó ház. Á' következett két napokon (19-ikben és 20-dikban) szembe-tűnőleg kiuyilatkozatta még a' Times nevű újság is (melly a' Bétsi Congressus alatt 's a' Frantziákat illető minden tárgyak-ra nézve örökké a' Miüsteriek' pártját fogta), azt, hogy melly igen örvendjen ő az Ellenkezőknek ezen taksát illető győzedelmeskedéseken. Azt Kérdi a' nevezett újság a' Ministerektől, hogy eltökéllettek-e magokban, hogy tovább is megmaradjanak ezen ígéretek mellett: hogy ők, ezen taksával egygyütt fognak fennállani, vagy megbukni? — Vegre igen ajánlja a' Times az Angliai ministeriumnak azt a' gazdálkodást a' követésre, melynek a' Frantzia Kir. familia 's a' Követek' kamarája már szép példáját mutatták.

Mártz. 20-dikán arról tudósította a' kintstár' Cancellarius az alsó házat, hogy minekutánna a' jövedelemtől való taksa eltöröltetett és a' Ministerium ismét költsönözés által kéntelenítettik a' Státus' szükségsein segíteni: tehát a' Miüsteriek már most a' Szaladtól fizettetett taksát is, melly esztendőnként 2 milliót hozott-bé, eltörölni kívánnyák, azért, hogy a' jövedelemtől való taksa helyébe 6 milliót kéntelenítettvén költsön venni, egy úttal jobbnak tartják 2 millióval többet, az az 8 milliót költsön venni, 's a' népet a' Szaladért való taksafizetésétől megmenteni. —

Az *Ellenkezők* ekkor is néminémű tsufolódással nyilatkoztatták -ki azon való örvendezéseket, hogy a' Ministerek egészen megváltoztatták eddig való syste. májokat, minthogy már most még többet tselekesznek, mint a' mennyi kívántatott; tsak a' jövedelemtől való taksának felbeszakasztatása kívántatott tőlök: ők ellenben még a' Szabadtól való is el akarják törteni a' nép' terheinek könnyebbitetésére nézve. — Ez a' tárgy ilyen bezedekre szolgáltatott alkalmatosságot: —

Brand: — „Senki sem fogadhatja a' Szadától való taksának eltöröltetését örömessebb mint én (kétségkívül serfőző háza van), de tsakugyan szeretnem még is meghatározva tudni, hogy mikorra van meghatározatva ezen taksának megszűnése? A' Parlamentum úgy végezte volt, mikor béhozta ezen taksát, hogy a' hadakozásnak elvégződése után 12 hónapmulva szüntes-meg. —

Ponsonby: — „A' kintstármester projektoma (a' Szalad' taksájára nézve) nekem annál nagyobb örömet okoz, hogy azt a' nép hathatos sürgetéseinek és iparkodásának köszönhetjük. Reménlem, hogy a' most történt dolog a' Ministereknek tudomány gyanánt szolgál, a' népet pedig megfogja győzni a' felől, hogy az ő képviselői egyszersem fognak hátrások lenni, mikor ő a' maga kívánságát ingadozásnélkül kijelenti, és tudni fogják a' Ministereket kényszeríteni, arra, hogy engedjenek. A' tisztelt Orátor úr azt mondotta vala egy versben, mikor a' jövedelem' taksájának megszüntetése feldl szó volt, hogy tsupa lehetetlenség volna 6 millió taksáról lemondani. Most 2 millióval többnek lemondását javasolja! Így remélhetjük, hogy majd négy tőlbről is le fog mondani. Az erre vezérlő út mód igen könnyű; tsak a' kell, hogy azokat a' rendkívül való költségeket, melyek ezen nagy taksákat okozták, szüntessük meg. Ne szünnyünk-meg remélni azt, hogy a' nép a' maga győzedelmét

folytatván, meg nem szűnik kérő levelei által mind addig esdekelni, míg a' kiméllés' megígért systemájának visszaállítását meg nem nyeri. —“

Lord Castlereagh: — „Tsudálkozom, hogy a' tisztelt Orátor a' Ministerek' tselekedetét a' nép' iparkodásainak és nem annak a' kívánságnak tulajdonítja, melyet ők a' népnek boldogíttatása eránt örök-ké kinyilatkoztattak. Nem nehéz dolog azt által látni, hogy ha az én tisztelt barátom (Vansittart) szükségesnek lenni iteli azt, hogy költsönözéshez kelljen folyamodnunk, ezen esetben keveset teszen az, hogy 6 milliót kérjünk -é költsön, vagy nyolczat, annyival is inkább, hogy a' Szaladtól való hadi taksának eltörléséből nagy könnyebtség háromlik a' szegényebb sorsú emberekre (a' ser oltsóbb lebet). Én nem félek kinyilatkoztatni azt, hogy a' Parlamentum igen szomorú végzést tett, mikor a' jövedelemtől való taksának megszüntetését meghatározta. Ha a' Ministerium' jóvállására halgatott volna, úgy bizonyosan jobb és erősebb lábra állhattunk volna. —

Brougham: — „Én úgy itélek, hogy a' Ministernek az a' kötelessége, hogy minden olyan adózást eltöröljön, melyet a' nép még nem bír, 's inkább költsönözés által segítsen az elkerülhetetlen szükségeken. Így a' börtől való adót is megszüntethetnök, és 500,000 font Sterlingel többet vehetnénk költsön. —

A' kintstár' Cancellarius a: — „Ha az Orátor úr az én beszédemre legkisebbet figyelmeztetett volna, megkiméllhetett volna magát ettől a' tsalfa okoskodástól. Én azt mondtam, hogy úgy itélek, hogy a' legjobb systemán felhagyni kéntelenítetvén, ezen esetben két millióval több vagy kevesebb költsönözés között igen kicsiny különbség van. Tsak ez a' tekintet indított engemet arra, hogy a' Szaladtaksáról lemondjak. —

Burdett: — „Én is részt veszek ez által a' közöséges örvendezésben, 's kü-

„Ez a gyönyörködésemre szolgál, hogy egy hajtással két madarat ütöttük el. Azonközben megvallom, hogy nem gondoltam, hogy megsalattassunk a Nemes Lordnak (*Castlereághnak*) azon fogadásában, hogy a jövedelemtől való taksával egygyütt fog vagy fennállani, vagy elesni (halljuk! halljuk!). De félek én, hogy nem értettem szavainak valóságos értelmét: mivelhogy úgy látom, hogy a tisztelt Lord úr nagyon távol van attól, hogy a nevezett taksával egygyütt elesett volna, inkább még keményebben akar a magapoltzán fennállani —

„Az Előkezők, így szól Mártz. 21-dikén egy Ministeri levél, úgy elkevélyedtek vala a jövedelemtől való taksára nézve a Ministereken nyert győzelem miatt, hogy már a magok részeken lévő emberekből képzeltek állani az egész Ministeriumot. Lord Greywillét Nagy Petsetörzőnek, Lord Greyt a Királyi Tanács Elölülőjének, *Bonnet* nevű urat a kintstár Lordjának, *Taylor* *Angel*ót Lord Cancellariusnak álmodták lenni, 's több effélék. *Wellisley*, *Folkstone*, *Tierney*, *Cochrane*, *Brougham*, *Romilly*, 's a többek is majd minnyájan képzeltek magoknak valamely ministeri ágatskánál valami kis hivatalt.

A felső házban így folytak Mártz. 22-dikén a beszélgetések: —

„*Lausdowne*: — „Szerentsét kívánok ezen háznak ahoz, hogy az alsó ház a jövedelemtől való adót eltöröltte: de azt is mondom egyszersmind, hogy ez a ház nagyon hibázna, ha azt gondolná, hogy a mi finanziánk állapotja ezen lépés által már minden terheket lerázott volna magáról. A mi Ministereink költsönözéshez akarnak folyamodni, még pedig úgy, hogy azt tették fel principiumnak, hogy ez a költsönözés igen tsekély figyelmetességet érdemeljen, akár nagyobb akár kisebb summából álljon. Ezen principiumnak meggyökeresülését nem jó lenne megengednünk; nagyon fontos körülállás a köl-

tsönözés és az, hogy mennyi ideig tartson; csak az elkerülhetetlen szükség határozhatja meg ezeket. Szükségtelen költségeinknek megvizsgáltatását, valamint nemzetünk ügy Országlószékünk jara is kívánja. A költsönözés igen könnyű dolog; 's éppen oly könnyű az ezzel való visszaélés bekesség idején is, mint hadakozás idején. —

„*Liverpool*: — „Roszszúl értették a Ministerek szavait az alsó házban. Ők nem mondták azt, hogy a költsönözés mennyisége és az, hogy mennyi ideig tartson, nem nagy figyelmetességet érdemlő dolgok. Ők csak azt mondták, hogy 8 milliót költsön kapni nem nagyobb dolog, mint hatot. Mondhatom azonban, hogy a Ministerek most szüntelenül egy plánumon dolgoznak, a mely talám minden költsönözést szükségtelenné fog tenni. —

Ugyan ezen napon felettebb hevesvélkedésekre adott alkalmatosságot *Brougham* valamely igen illetlen beszédje által, mellyel a Régens Prin ez személyes characterét érdekelte. Lord *Castlereágh* ilyen magyarázat által kívánta lecsendesíteni a felháborodott indulatokat: —

„*Brougham* úrnak ezen szavai: — Bizonyos személyek nem tudnak csak egy szempillantatot is szakasztani a magok eszmélődés nélkül való gyönyörüségeikből, arra, hogy sok olyan megíteltetett embereknek, kik a fogházakban az életet vagy halált várják, kegyetlen felelmeiket félbe szakasztanák“ — bizonyos dologra céloznak, a mely egészszen fonakul van felöltöztetve. Minthogy a Régens Princa be-tegeskedett, a Criminális ítélőszék *Recordérje* (emlékeztetője) így gondolkodott, hogy az egy időtől fogva megíteltetett embereket illető ítéleteket, aláírás végett nem terjesztheti ő Királyi Hertzsegségének eleibe. A Ministerek pedig, a kik az ő Királyi Hertzsegség meggyógyulását napról napra reménlették, magokra válalták az ezen halaadásért való feleletet. —

Brougham: — „Az a meg nem szűnő ditséret, mellyel a' Minister (Lord Castle reagh) a' Régens Princzet ezen Parlamentumi házban, ennek rendtartásával ellenkezőleg, a' hol soha sem kellene az Uralkodót, hanem csak a' Ministereket emlegetni, halmozva magasztalja, engemet néminémüképpen azon személyes kibotsátkozásokért, mellyekkel azonközken egyedül csak a' Ministerekre céloztam, megmenthet.

Ezen szókra Lord Castle reagh fel szollalván és azt mondván, hogy a' Brougham' úr tegnapelőtti beszédje tsakugyan igen motskos lett volna, és Brougham' úr igen jól tenné, ha azt meg másolná — így felelt Brougham' nagy feltűzésedéssel: — „Én semmi szavaimat meg nem másolom, vissza nem veszem, sőt inkább arra vagyok kész, hogy minden kifejezéseimet még egyszer elmondjam.“

Utoljára olyan heves disputálás lett ebből az öszszeszollalkozásból, hogy a' ház Orátorának kellett magát közbe tenni, hogy eltsendesedjen a' lárma. —

Az álta, hogy az alsó ház a' jövedelemtől való taksát eltörölte és a' Ministerek kibírdették, hogy költsönözés által akar-nak a' Státus' szükségéin segíteni, bankók' töképenzeiknek betse nagyon ingadozni kezdett.

A' Londoni Polgármester az Ellenkező-résznek 70 tagjai által buzdíttatván ismét gyűlést tartatott a' város' voksoló jussal bíró polgáraival, hogy megint egy kérés levelet készítsenek a' Parlamentumhoz. Ez a' gyűlés a' jövedelemtől való taksának eltöröltetése után negyed nap múlva, úgy mint Mártzius' 22-dikén tartatott. Ezt azon fennálló katonaságnak igen nagy száma ellen akarják intézni *Londonnak* lakosai, a' melly katonaságnak a' békeséges időkben leendő fenntartását a' Ministerek, meghatározás végett a' Parlamentum' eleibe terjesztették. Alaltjában vévén az egész administrázióknak dolgában a' lehet-

tségig való kímellést ajánlják a' Ministereknek a' Polgárok.

Eszterházy Miklós ő Hertzegsége, a' ki, fiának az Anglus Udvarnál lévő Austriai Cs. Kir. Követnek meglátogatására *Londonba* vette útját, *Doverhez* meg érkezett. *Frantzia Ország.*

A' mostanság halálra ítéltetett Frantzia főbb bűnösök közé tartozik General-Lajtnánt *Favart* is. Őtet a' 13 dik katona osztály' ítélszéke ítélte-még Mártzius 20-dik napján.

A' General-Májor *Debelle'* processusa' végződésének utolsó környüállásairól ezeket olvassuk. Midőn Mártzius' 24-dikén az utolsó ülésben a' halgatóknak kiküldetetések után az ítélobírák tsak magok a' Királyi Prokurátorral egygyütt tanátskoztak, ezeket a' kérdéseket terjesztette az Előülő a' bírák' eleibe: 1). Bűnös-é Gen. *Debelle'* abban, hogy a' múlt esztendőben Mártzius 9-dikétől fogva 15-dikeig, a' *Drómei* departamentbéli vezérséget minden jus és törvényes meghatalmaztatás nélkül folytatta? 2). Bűnös-é Gen. *Debelle'*, a' ki azzal vádoltatik, hogy seregeket gyűjtött, gyűjtetett, és azokat a' Király' bűségben megmaradott seregek ellen vezérelte? — Mind kettőre nézve bűnösnek talaltatván az ítélszék által, a' Királyi Prokurátor a' halállal való büntetést kifejező törvényzikkelyt reá alkalmaztatta, 's azt az Előülő, már ekkor a' halgatók ismét benn lévén, kimondotta. Mikor ezen ítéletet az Előülő kimondotta, egy fő aszszonyság a' bírák' hátamegett magát elsi-kótván, ajultan vitetett-ki a' szálából. Ez a' *Debelle'* testvér huga volt.

A' Párisi legujabb levelek srerént a' Király megkegyelmezett mind *Debelle'* nek mind pedig *Travotnak*; az elsőért legelsőbbben is *Angouleme* Királyi Hertzeg folyamodott a' Királyhoz a' kegyelemért, pedig éppen ez a' *Debelle'* ve-

rekedett volt a' Princztól személyesen vezéreltetett sereg ellen. — A' Debelle' halálát 10 — a' Travotét 20 esztendőig tartó fogságra változtatta által a' Király.

A' Frantzia szélekről érkezett tudósítások sok fele és igen különös módokrol beszéllenek, mellyek által a' lázasztók egy időtől fogva a' könnyen hívő népet szüntelen való nyughatatlankodásban tudták tartani. Champaniában és Pikardiában egészen hittek, hogy Mártzius' 20-dik napján ki fog ütni egy nagy revolútzio; oly nagy volt a' nép' nyughatatlankodása, hogy már közönséges foglalatosságaihoz is alig tudott hozzá látni. A' nagy félelmet szüntelen való titkos sugallásaik által élesztették a' lázasztók. Etlelvén azonközben Mártzius' 20-dika, 's a' revolútziónak kiütéséről sohonnét semmi hír nem érkezvén, ekkor (Mártzius' 21-dikén) kezdett az emberek' szeme valamennyire felnyilni, míg végezetre 22-dikben Párisból, az onét 20-dikban útnak indult posta is megérkezvén, mindeneknek szemeik egészen felnyitak, 's a' tsendesség közönségesen helyre állott.

B e t s

Felséges Urunk méltóztatott, Veronában Aprilis 1-ső napján költ Felséges Kabineti írása által a' finantziának a' maga Státusaiban való Centralis Administratzióját egy különösen erre ügyelő Ministeriumra bízni, 's ennek fejéré, mint Finantziái Ministert, és minden Finantziái 's Cameralis Fő tisztviselői Karoknak Fő Elölülőjét Gróf Stadion Státus és Conferenzialis Ministert, rendelni.

Magyar Ország.

Pestről Mártz. 27-dikén:

Nemes Pest Vármegyének Mart. 19-dikén tartatott köz gyűlésében elolvastatott József Ő Császári Királyi Fő Hertzegségé-

nek, mint ezen Ns. Vármegye Fő Ispányának, az a' rendelése, melly által Titt. *Majthényi* Károly Ur, több esztendőig Szolga-Biróságot viselt érdemes Tiszt, Fő Birónak surrogáltatik; az ő helyébe pedig *Szilksy* József Ur, a' Palatinális Cancellariának Első Cancellistája; Szolga-Biróvá neveztetik. Szomorú emlékeztetést újít még ezen előreléptetés; mert, *Miskey* Ferencz Fő Biró Urnak halála által üresen maradt Pülsi Jarasbeli Fő Szolga-Biróságot Ő Császári Fő Hertzegségé T. Gosztonyi Gábor Urnak, egy jeles reménységű ifju embernek, adta volt: de ez atig viselte egynéhány hetig hivatalát, barátinak 's úri atyafiainak szomorúságokra hirtelen megbalt. —

Ezen gyűlés alkalmatosságával a' marhahúsnak fontja 32 krajtzárra szabattott

A' Felséges Királyi Táblához Assessornak Ő Felsége által Tek. Paukovics András Ur, az Eperjesi Kerületi Törvény-széknék Assessora, neveztetett.

Ő Felsége Nagyságos Schönstein Ferencz, és Orlandini Antal Urakat, a' Felséges Magyar Királyi Kamara Tanácsosait, hosszas és érdemes szolgálataikra nézve egész fizetéssel nyugodalomra bocsátani méltóztatott.

Azok a' jószívűséggel tett adományok mellyekkel Magyar Ország' hív lakosai, a' katonaság eránt viseltető indúlatjokat, az 1813-ik esztendőtol fogva a' közelebb múlt Januárius' végéig megbizonyították, ekképpen számláltatnak elő hazai leveleinkben: — A' Magyar Ország' Hadi Kormányselek által, 1) az Invalidusok számára: 21,553 forintot 30 krajtzárt; 2) a' megsebesedett Vitézek számára, 13,370 forintot 57 krajtzárt; 3) az elesett Vitézek' Özvegyeik és árváik számára: 11,286 forintot 43 krajtzárt, mutattak-be. —